Novell HUEDU Program

www.npsh.hu

HUEDU OpenLab kliens oldali telepítési és felhasználói dokumentáció

a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium részére

Védjegyek és Jogi nyilatkozat

Copyright © Novell, Inc. Minden jog fenntartva.

A Novell, és termékei a Novell, Inc. bejegyzett védjegyei az Egyesült Államokban és más országokban. A bejegyzett védjegyek teljes listája a Novell weboldalán található: http://www.novell.com/company/legal/trademarks/tmlist.html.

A Linux Linus Torvalds bejegyzett védjegye. Az egyéb védjegyek a birtokos cégek tulajdonát képezik.

A jelen dokumentáció kizárólag a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, ügyfél címe részére készült, ezért egyéb területen, más szervezetnél történő alkalmazásokhoz a Novell Consulting és a Novell Professional Services Hungary nem járul hozzá. A jelen anyag nem másolható, fénymásolható, továbbítható vagy tárolható, csak a Novell Professional Services Hungary előzetes írásos engedélyével.

A jelen dokumentum LibreOffice programmal készült.

Novell Professional Services Hungary 1124 Budapest, Csörsz u. 45. Tel.: +36 1 4894600 Fax.: +36 1 4894601

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
I.1. A HUEDU Linux kliens céljai	4
II. Minimális rendszerkövetelmények	5
II.1. Hardver	5
II.2. Kijelző	5
II.3. Videókártya	5
II.4. Hálózat	5
III. A Live rendszer és telepítése	6
III.1. A Live rendszer	6
III.1.1 Előnyei	6
III.1.2 Asztal	7
III.1.3 Hálózati beállítások	9
III.1.3.1 IP cím beállítása	10
III.1.3.2 Proxy kiszolgáló beállítása	10
III.2. Telepítés a Live rendszerből	11
III.2.1 Particionálás (szakértőknek)	14
III.3. Telepítés a Live indításból	15
III.3.1 Indítási (boot) képernyők	15
III.3.2 Telepítési képernyők	16
III.4. Első indítás	20
III.4.1 Automatikus beállítás	21
IV. Rendszer	
IV.1. HUEDU openSUSE Linux Kliens	22
IV.2. Bejelentkezés	23
IV.2.1 Hozzáférési adatok	23
IV.3. Gnome3 grafikus felület	24
IV.3.1 Gnome3 menük	
IV.3.1.1 Hagyományos menü	28
IV.3.1.2 Gnome3 Alkalmazások menü	29
IV.3.1.3 Gnome3 Ablakok menü	30
IV.4. Rendszer beállítások	31
IV.5. YaST	32
IV.6. Thunderbird	33
V. Fogalmak	
V.1. Boot képernyő	37
V.2. Boot, bootolás	37
V.3. Live rendszer	37
V.4. root (felhasználó, mint Adminisztrátor)	37

I. Bevezetés

A Novell HUEDU programja a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal történt megállapodás alapján indult 2009ben, ami 2012-ben meghosszabbításra került. Célja a nyílt forráskódú technológiák minél szélesebb körben való elterjesztése a közoktatásban. Ennek a programnak a keretében készült el az iskolák oktatási és informatikai igényeit egyaránt kielégítő kiszolgáló és munkaállomás oldali, open source alkalmazásokra épülő alkalmazáscsomag, a HUEDU OpenLab. Jelen dokumentum célja bemutatni az OpenLab munkaállomás oldali telepítését, használatát, valamint a konfigurálását.

I.1. A HUEDU Linux kliens céljai

- A telepítő készletnek el kell férnie 1 db CD-n, hogy könnyen lehessen telepíteni DVD meghajtóval nem rendelkező munkaállomásokra is.
- Telepítése kevés helyet foglaljon. Meglévő operációs (Windows) mellé is telepíthető.
- Kevesebb mint 10 perc alatt telepíthető.
- Csak a legszükségesebb szoftver komponenseket tartalmazza:
 - operációs rendszer: openSUSE 12.2 (32 bit)
 - operációs rendszer grafikus felülete: Gnome3
 - LibreOffice
 - iTALC oktatást segítő, laborfelügyeleti alkalmazás
 - Mozilla Firefox böngésző
 - Mozilla Thunderbird
 - fájlkezelő
- Novell Magyarország által supportált

II. Minimális rendszerkövetelmények

II.1. Hardver

A HUEDU OpenLab kliens oldal úgy lett tervezve, hogy sok különböző hardvert tudjon támogatni. A munkaállomás oldali operációs rendszer minden olyan hardvert támogat, amit a legfrissebb openSUSE változat is.

Processzor (CPU): 1 Intel Pentium4 vagy azzal egyenértékű AMD processzor

Memória (MB): 1024

Lemez terület: minimum 3 GB

II.2. Kijelző

Az ajánlott kijelző felbontása 1024x768 képpont, a minimális felbontás pedig 800x600

II.3. Videókártya

Az OpenLab kliensben alapértelmezetten megtalálhatóak az **ATI**, **NVIDIA** és **Intel** driverek. Bizonyos esetekben különböző típusú eszközök egyedi beállításokat és driver-t igényelhetnek még.

II.4. Hálózat

100 Mbit/s sebesség

Wifi támogatást is tartalmaz az operációs rendszer (b43 driver) (különböző típusú eszközök egyedi beállításokat és driver-t igényelhetnek még)

III. A Live rendszer és telepítése

A <u>http://huedu.hu/</u> oldalról letölthető kliens telepítő .iso fájlt írjuk ki CD-re, vagy USB pendrive-ra. Az .iso fájl pendrive-ra történő kiírása a Microsoft Windows operációs rendszert használók esetében, az ingyenesen letölthető: *ISO to USB* programot javasoljuk, ami az alábbi oldalról tölthető le: <u>http://www.isotousb.com/</u>

Indítsuk el a klienst a telepítő médiáról.

III.1. A Live rendszer

III.1.1 Előnyei

Nem kell telepíteni! CD, DVD, USB -ről indítható és használható, "live" üzemmódban elérjük a belső lemezen lévő adatainkat is. Újraindítás után elveszíti a módosításainkat, beállításokat amiket a futó rendszeren végrehajtottunk, ezért mindig ugyanúgy fog elindulni. Ha megtetszik a rendszer akkor utólag a "live" rendszerből is **telepíthető**. Amennyibe a meghajtóban marad a HUEDU Linux Kliens boot media, de a gépre telepített másik operációs rendszert szeretnénk elindítani (pl. Windows XP) akkor azt megtehetjük a "Rendszerindítás a merevlemezről" segítségével.

1. ábra: HUEDU Linux kliens indítási (boot) képernyője

III.1.2 Asztal

Tevékenységek	ĕ	k 10.54	Ø	🗬 npsh
1	2	3	4	5

2. ábra: Asztal

- 1) Tevékenységekre kattintva a Gnome3 menüje lenyílik, ahonnan alkalmazásokat indíthatunk el.
- 2) "Tappanacs" ikon a hagyományos Windows-ból ismert lenyíló menüje
- 3) Dátum, idő, naptár megtekintése
- 4) Akadálymentesítés beállítások
- 5) Felhasználóhoz tartozó beállítások és számítógép kikapcsolás, újraindítás funkció is innen érhető el

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

3. ábra: Menü

A Gnome3 menüből kiválasztva az indítandó programot, az Live rendszerből is elindítható. pl.: Firefox segítségével böngészhetünk az Interneten, vagy akár LibreOffice elindítva szöveget szerkeszthetünk.

A Live rendszer használata közben a beállítások csak az újraindításig élnek, Ez után törlődnek, ezért javasoljuk, hogy szövegszerkesztés esetén az elmentendő dokumentációt egy másik USB eszközre, belső háttértárolóra, vagy hálózati megosztásra mentsünk

A Live rendszer fel van készítve arra, hogy alapvető hálózati szolgáltatásokat érjünk el segítségével. Pl: hálózati mappa csatolása. Ezért tartalmazza az alapvető és legismertebb hálózati eszközök (vezetékes, vezeték nélküli) szükséges driver-ket.

III.1.3 Hálózati beállítások

A hálózati beállítások a telepített rendszerben újraindítás után is megmaradnak. A beállítások ugyanúgy zajlanak a telepített és a Live rendszerben is. Működés és használat közben nem teszünk különbséget közöttük.

		Vezetékes Hálózati beállításo	•k	
	Hálózat	×		
zetékes ilózati proxy Alháló Alapértelmeze	Vezetákes Kapcsolódva Hardvercím 00.0C:29:C6:F4:F4 IP-cím 172.16.0.170 zati maszk 255.255.0.0 ett útvonal 172.16.0.254 DNS 172.16.0.1 172.16.0.3	ON III Beállítások		

4. ábra: Hálózati beállítások

Amennyiben az iskolai hálózat proxy mögött van, akkor a hálózat beállításainál nem csak az IP címet és egyéb hálózati adatokat, hanem a proxy kiszolgáló adatait is meg kell adni. A fenti képen a munkaállomás a DHCP szervertől kapta az IP címet automatikusan, de ha szeretnénk statikus IP címet is beállíthatunk, így minden indulásnál ugyanazt az IP címet kapja az adott munkaállomás.

III.1.3.1 IP cím beállítása

	is	kola szerke	sztése					
Kapcsolat neve:	pcsolat neve: iskola							
📝 Automatikus d	Automatikus csatlakozás							
Vezetékes 802.1x biztonság IPv4 beállításai IPv6 beállításai								
Módszer: Kézi								
Címek								
Cím	Hálóz	ati maszk	ati maszk Átjáró		Add			
192.168.1.10	02 24		192.168.1.	254	Delete			
DNS kiszolgál	.ók:	192.168.1.	1					
Keresési tarto	mányok:	iskola.hu						
DHCP kliensa	zonosító:							
IPv4 címzés megkövetelése a kapcsolathoz a befejezéshez								
					Utak			
🗭 Elérhető mind	en felhasz	nálónak	Ca	ncel	Mentés			

5. ábra: IP cím beállítása

Az "Add" gombra kattintva állíthatjuk be hálózati eszközünkhöz az IP *címet, Hálózati maszkok* és az Átjárót. DNS kiszolgáló ahhoz szükséges, hogy a munkaállomásokról **név alapú** azonosítással el tudjuk érni a hálózaton lévő erőforrásokat.

III.1.3.2 Proxy kiszolgáló beállítása

		Hálózat			
🔎 Vezetékes		Ргоху			
😨 Hálózati proxy	Módszer	Kézi			~
	HTTP-proxy	http://proxy.iskola.hu	8080	-	+
	HTTPS-proxy	http://proxy.iskola.hu	8080	-	+
	FTP-proxy	http://proxy.iskola.hu	8080	-	+
	Socks kiszolgáló		0	-	+

6. ábra: Proxy beállítása

A proxy beállítása akkor lesz fontos számunkra, amikor az Internet és a belső hálózat közé telepítettünk (proxy szolgáltatást) hálózati szűrés feladatot ellátó alkalmazást.

III.2. Telepítés a Live rendszerből

Tevékenységek 👸		k 16.44	€	모 🗬 nps
Ablakok	Alkalmazások		Gépeljen a kereséshe	.z Q
Live telepítő				

7. ábra: Live telepítő ikon a bal oldali gyors indító menüből

A gyorsindító menüből indítsuk el a Live telepítőt. Ez után a rendszernek meg kell adnunk a **root** jelszavát, ami alapértelmezésben: **linux**

		Jels	szó szüks	éges	
-	A kért	művele	t továb	bi hitelesí	tést igényel
	Adja me	g a root jel	lszavát a	folytatáshoz	
	Jelszó:	[
+ Részle	etek				
				Cancel	Folytatás

8. ábra: root jelszó megadása (linux)

A rendszer a telepítéshez minimum 1 GB memóriát javasol számunkra. Ezt a rendszerüzenetet figyelmen kívül hagyhatjuk, minimális memóriához 512 MB is elégséges.

9. ábra: Az üzenet figyelmen kívül hagyható a Folytatás gombbal

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

Tevékenységek 👸	Y2base k 17.07 😯 🗜	🗬 npsh
	Üdvözöljük – YaST	×
Üdvözöljük Válassza ki a telepítéshez has	sználni kívánt nyelvet és billentyűzetkiosztást. <u>tovább</u>	
Telepítés	Nyelv:	
▶ Üdvözöljük	Hungarian - Magyar 🗸 🗸	
 Telepítési beállítások 		
 Telepítés végrehajtása 	Billentyűzetkiosztás:	
Beállítás	magyar V	
• Automatikus beállítás	Licencmegállapodás	
	LICENCMEGÁLLAPODÁS openSUSE® 12.2 Ez az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás nem hivatalos magyar fordítása. A fordítást jogi értelemben nem határozza meg az openSUSE 12.2 terjesztési feltételeit – e tekintetben csak az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás angol nyelvű verziója irányadó. Mindazonáltal reméljük, hogy ez a fordítás segít az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás jobb megértésében. Ez a megállapodás szabályozza az openSUSE 12.2 letöltését, telepítését, vagy használatát, függetlenül a szállítás módjától. Az openSUSE 12.2 egy közös munka eredménye, amelyet az USA Copyright törvény véd a következő feltételekkel. Az openSUSE projekt átadja közös munkájának eredményét a GNU	Licencfordítás
Súgó	Megszakítás	Követk

10. ábra: Licenc megállapodás (további leírást talál a Telepítési leírás bekezdésben)

				_ D ×
Live telepítési beáll Amennyiben a megjelenített l	l ítások Deállítások megfelelőek, a telepítés megkezdéséhez	nyomja meg a Telepítés go	mbot. <u>tovább</u>	
 Telepítés J Üdvözöljük Telepítési beállítások Telepítés végrehajtása Beállítás Automatikus beállítás 	Módosításhoz kattintson a megfelelő címsorra, vag Particionálás • /dev/sda1 cserekötet létrehozása (1.10 GB) • /dev/sda2 gyökérkötet létrehozása (8.89 GB) Rendszerindítás • Rendszertöltő típusa: GRUB2 • Elérési útvonal: /dev/sda2 ("/") Időzóna • Európa / Magyarország - Hardveróra beállítás Billentyűzetkiosztás • magyar	gy használja a lenti "Változ ext4 fájlrendszerrel a: UTC 2013-01-15 - 10:30	5:28	
😥 Súgó 🛛 Ki	adási megjegyzések	Változtatás 🗸	Vissza	Telepítés

11. ábra: Telepítési beállítások

Ennél a lépésnél állíthatjuk be a telepítőnek a partíciók felosztását. Rendszerindítás típusát, ha Windows mellé telepítjük, akkor az alapértelmezett rendszer indítási paramétereket.

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

III.2.1 Particionálás (szakértőknek)

Egyedi particionálás is engedélyezett. Ha üres gépre telepítjük, akkor célszerű a telepítő által felajánlott particionálást használni, amennyiben létező operációs rendszer (Microsoft Windows) mellé telepítjük, akkor annak megfelelően particionáljunk.

Javasoljuk, hogy külön **swap, root** és **home** partíciót is hozzon létre a belső lemezeken.

Ha létező operációs rendszer mellé (Windows) telepíti, akkor ügyeljen a **megfelelő partíciók** létrehozására.

Tevékenységek	ë				Ø	모	🗬 npsh
		Szakér	tői particionálás	; – YaST			×
c							

Szakértői particionálás

Ez a nézet minden elérhető háttértároló eszközt megjelenít. tovább

Rendszernézet:	Elérhető tárolók a(z) tanulo–157744 gépen							
🗆 💆 tanulo-157744	Eszköz	Méret	F	Titk	Típus	FR-típus	Címke	Csatolási pont
- 🖃 💆 Merevlemezek	/dev/sda	5.00 GB			VMware,-VMware Vir	tual S		
sda	/dev/sda1	509.88 MB	F		Linux swap	Swap		swap
sda1	/dev/sda2	4.50 GB	F		Linux native	Ext4		1
sda2								
RAID								
🦉 Kötetkezelés								
🧾 Titkosított fájlok								
Eszköz-összerendelő								
🛄 NFS								
🛄 Btrfs								
🛄 tmpfs								
🦾 🔮 Nem használt eszközök								
🧕 Összefoglalás a telepítésről								
🖋 Beállítások								
	Eszközök	újraolvasása	C	Isatolá	si pontok importálása			<u>B</u> eállítás… ✔
Súgó						Megszakítás	Vissza	Elfogadás

12. ábra: Particionálás

III.3. Telepítés a Live indításból

Lehetőségünk van a telepítő folyamatot a bootolás után egyből indítani, így kihagyható a Live módban történő indítás. Ebben az esetben a telepítés gyorsabban elvégezhető.

III.3.1 Indítási (boot) képernyők

13. ábra: Boot képernyő

15. ábra: Telepítő betöltése

A telepítést választva ez után betöltődik a telepítő folyamat.

14. ábra: HUEDU Linux Telepítésének indítása

Az OpenLab kliens Live módban történő indításához válasszuk a **huedu-openSUSE Vekony Kliens Inditasa** opciót, a merevlemezre történő telepítéshez válassza a **huedu-openSUSE Telepitese** menüpontot, merevlemezről történő bootoláshoz pedig a **Boot from Hard Disk** opciót.

III.3.2 Telepítési képernyők

		_ D ×
Üdvözöljük Válassza ki a telepítéshez ha	asználni kívánt nyelvet és billentyűzetkiosztást. <u>tovább</u>	
Telepítés	Nyelv:	
► Üdvözöljük	Hungarian - Magyar 🗸	
 Telepítési beállítások 		
 Telepítés végrehajtása 	Billentyűzetkiosztás:	
Beállítás	magyar 🗸	
 Automatikus beállítás 		
	Licencmegállapodás	
	<pre>openSUSE@ 12.2 Ez az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás nem hivatalos magyar fordítása. A fordítást jogi értelemben nem határozza meg az openSUSE 12.2 terjesztési feltételeit - e tekintetben csak az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás angol nyelvű verziója irányadó. Mindazonáltal reméljük, hogy ez a fordítás segít az openSUSE 12.2 Licencmegállapodás jobb megértésében. Ez a megállapodás szabályozza az openSUSE 12.2 letöltését, telepítését, vagy használatát, függetlenül a szállítás módjától. Az openSUSE 12.2 egy közös munka eredménye, amelyet az USA Copyright törvény véd a következő feltételekkel. Az openSUSE projekt átadja közös munkájának eredményét a GNU General Public License 2-es verziója alapján. Az openSUSE 12.2 letöltésével, telepítésével, vagy használatával elfogadja a jelen megállapodás feltételeit.</pre>	
		Licencfordításo
😰 Súgó	Megszakítás Vissza	Következő

16. ábra: Licence megállapodás

Válasszuk ki a megfelelő nyelvet és billentyűzet kiosztást, majd kattintsunk a **Következő** gombra a folytatáshoz.

		_ D ×
Live telepítési be Amennyiben a megjeleníte	t állítások ett beállítások megfelelőek, a telepítés megkezdéséhez nyomja meg a Telepítés gombot. <u>tovább</u>	
Telepítés ↓ Üdvözöljük ► Telepítési beállítások • Telepítés végrehajtása Beállítás • Automatikus beállítás	Módosításhoz kattintson a megfelelő címsorra, vagy használja a lenti "Változtatás" menüt. Particionálás • /dev/sdal cserekötet létrehozása (1.10 GB) • /dev/sda2 gyökérkötet létrehozása (8.89 GB) ext4 fájlrendszerrel Rendszertöltő típusa: GRUB2 • Elérési útvonai: /dev/sda2 ("/") Időzóna • Európa / Magyarország - Hardveróra beállítása: UTC 2013-01-15 - 10:36:28 Billentyűzetkiosztás • magyar	
😨 Súgó	Változtatás V Kiadási megjegyzések 💽 Megszakítás Vissza	Telepítés

17. ábra: Egyéni telepítési beállítások

A partícionálási sémát a **Particionálás** menüpont alatt tudjuk megváltoztatni. Amennyiben meglévő Windows mellé szeretnénk telepíteni az operációs rendszert, abban az esetben a lemezen rendelkezésre kell állnia legalább 3GB particionálatlan területnek. Ekkor az operációs rendszer automatikusan a meglévő Microsoft Windows mellé kerül telepítésre. A konfiguráció elfogadásához kattintsunk a **Telepítés** gombra.

Meglévő Windows mellé történő telepítés esetében mindig ügyeljünk arra, hogy legyen elegendő particionálatlan terület, különben a Windows által használt partíció törlésre kerülhet. Mindig ellenőrizzük a particionálási séma helyességét.

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

18. ábra: Telepítés jóváhagyása és megkezdése

Ha mindent helyesen adtunk meg, akkor a jóváhagyó képernyőn kattintsunk ismét a **Telepítés** gombra.

Telepítés végrehajt A csorsepik telepítése caják	line	Telapítás végrehajt A csoragoi telepítés rajú	tása taxibb
Telapitde Jühreisik Jühreisik - Telapitde sägnikeitike Beiklick Beiklick - Antonstike beititte	Higheritati tekenolati	Taciophilis J Ostavalja J Tanghilis infilitioni • Tanghilis infigundajilan Basili Jirla • Antonastiva basilitis	Namoda Sama Mananaka Manda Satar Mananaka Sanada Satar Mananaka Sanada Janua Manda Sanada Janua Mananaka Manda Janua Mananaka
	A mut Harmshare ministina Los penetrato ministina	_	A nut lignesture eduction Les interdity minimiza
il tat	Preparties Control of	Anether B Mat	Preparation Second Second

19. ábra: Telepítés I.

20. ábra: Telepítés II.

A telepítés első szakaszában létrejönnek a megadott partíciók.

A második szakaszban telepítésre/másolásra kerül az operációs rendszer a merevlemezre. A telepítést választva ez után betöltődik a telepítő folyamat.

Telepítés végrehajtá A csomagok telepítése zajlik. <u>t</u>	ása rovább
Telepítés	Végrehajtott műveletek:
 J Ūdvözöljük J Telepítési beállítások Felepítés végrehajtása Beállítás Automatikus beállítás 	swap csatolási pont hozzáadása a(z) /etc/fstab fájlhoz /dev/sda2 kötet csatolása a(z) / csatolási pontra / csatolási pont hozzáadása a(z) /etc/fstab fájlhoz Fájlrendszerek kiértékelése a másoláshoz A to Fájl
	 * Telepített rendszer ellenőrzése * Naplófájlok másolása a telepített rendszerre * Csatolt eszközök leválasztása Kész Csatolt eszközök leválasztása Első indítás előkészítése:
😨 Súgó	Megszakítás Vissza Következő

_ 🗆 X

21. ábra: Telepítés befejezés, újraindítása

A telepítés befejeztével kattintsunk az Újraindítás most gombra.

III.4. Első indítás

22. ábra: Első indítás (boot képernyő)

Az "Advanced options…" menüt kiválasztva (billentyűzet le-, fel gomb segítségével), amennyiben Windows mellé telepítettünk, akkor a Windows indítását ez alatt fogjuk megtalálni.

III.4.1 Automatikus beállítás

Automatikus beállítás			
Beállítások előkészítése			
		Ø	
Automatikus beállítások létrehoz	:ása	•	

23. ábra: Automatikus beállítás

A rendszer első indításakor automatikusan konfigurálódik anélkül, hogy nekünk be kellene avatkoznunk a folyamatba. Alapértelmezett beállítások között a magyar nyelvi eszközöket és az előre beállított hálózati és egyéb beállítások végrehajtódnak.

IV. Rendszer

IV.1. HUEDU openSUSE Linux Kliens

Az alap operációs rendszer **openSUSE 12.2** ingyenes, Opensource vagyis nyílt, "szabad" rendszeren alapszik. A telepítő 32 bites környezetre telepíthető, ezért maximálisan 3,5 GB memóriát képes kezelni.

A rendszer tartalmazza az ingyenes **LibreOffice** és annak kiegészítő összetevőit is: LibreOffice **Writer** (=Microsoft Word), LibreOffice **Calc** (=Microsoft Excel), LibreOffice **Impress** (=Microsoft Powerpoint).

Az alap beépített Internet böngészője a Mozilla **Firefox,** levelezéshez a Mozilla **Thunderbird**-t használhatjuk.

Grafikus felülete, a legmodernebb: 2013 évi legújabb Gnome3 felületet használja, ami számos rugalmas lehetőséget biztosít az oktatás megkönnyítéséhez is.

IV.2. Bejelentkezés

a 1053 a penSUSE Bejelentkazás	0 0	Jelszó:
npsh		
tanulo		• Munkamenet
tanulo-157744		
tanar		Márca
Nincs a listán?	b	Bejelentkezes

24. ábra: Bejelentkezés (felhasználók)

25. ábra: Felhasználói jelszó

IV.2.1 Hozzáférési adatok

	felhasználók	jelszavak
1.	root	linux
2.	tanulo-< <randomgenerált szám="">></randomgenerált>	pass1234
		1. táblázat: Hozzáférések

Javasoljuk, hogy a telepítés után **változtassa meg** a jelszavakat egy kellően bonyolult jelszóra. Különösen ügyelve a root jelszó bonyolultságára. Lehetőség szerint egyedi jelszavakat válasszunk.

IV.3. Gnome3 grafikus felület

26. ábra: Gnome3 asztal megjelenítés

HUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

Tevékenységek	Ë	k 10.55		🕄 🖵 ngsh
			npsh	el v
			Értesítések	
			Online fiókok	
			Rendszerbeállítások	
			Képernyő zárolása	
			Kijelentkezés	
			Kikapcsolás	

27. ábra: Felhasználói beállítások

Az alábbi képernyőn a felhasználóhoz tartozó olyan beállítások láthatóak, amik csak ebben a környezetben fognak élni (másik felhasználói bejelentkezésnél nem). Számítógép zártolása, felhasználói kijelentkezés, és a hibernálás, újraindítás, kikapcsolás is innen érhető el.

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

Tevékenységek 👸	k 10.55		😥 🗬 npsh
		Nagy kontraszt	•••••••••
		Nagyítás	
		Nagy szöveg	••• •
		Képernyő-billentyűzet	•••••••
		Vizuális figyelmeztetések	
		Ragadós billentyűk	
		Lassú billentyűk	
		Billentyűszűrés	
		Egérbillentyűk	
		Akadálymentesítési beállításol	ĸ

28. ábra: Grafikus megjelenítés beállításai

Ezen a felületen olyan kisegítő, akadálymentesítő beállításokat tudunk konfigurálni. A használatot megkönnyítő lehetőséget tudunk testre szabni, és a saját igények szerint használni a HUEDU Linux asztali környezetre szánt verzióját.

HUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

Tevékenységek	ĕ								k 10.55	•	🗬 npsh
	~										
		ked	ld, 2	201	3. ja	nuá	ár 1!	5.	Ма		
								►	Egész nap Semmisincs ütemezve		
									Holnap Enész nan Semmi sincs ütemezve		
									Egest hap belining interactive		
						11					
			15	16							
		21									
			29		31						
		Dát	um-	és i	dőb	eáll	ításo	ok	Naptár megnyitása		

29. ábra: Dátum, idő, Naptár nézet

Naptár kezelés, ahol rögzíthetünk találkozókat, emlékeztetőket, vagy teendő listát is készíthetünk.

IV.3.1 Gnome3 menük

IV.3.1.1 Hagyományos menü

Tevékenységek	N.		k 10.56	•	🗬 npsh
	Internet	▼			
	Firefox	٧			
	Thunderbird	3			
	Iroda	Ŧ			
	LibreOffice				
	LibreOffice Calc				
	LibreOffice Impress				
	LibreOffice Writer	1			
	Kellékek	▼			
	Fájlok				
	Speciális beállítások	*			
	Oktatás	۲			
	Rendszereszközök	۲			
	Egyéb	•			

30. ábra: Hagyományos menü

A hagyományos megoldás, a Microsoft Windows rendszerekből ismert: menü megjelenítést kölcsönöz a HUEDU Linux kliens számára. A lenyíló menüből kiválasztva tudjuk elindítani az alkalmazást.

IV.3.1.2 Gnome3 Alkalmazások menü

31. ábra: Alkalmazások Gnome3 menü

A kiválasztott ikonra kattintva (**1x** kattintás) indítható el az alkalmazás. A Firefox ikonra kattintva elindítható a böngésző, vagy a LibreOffice ikon kattintásával a kedvenc Office alkalmazásunk indul el.

A képen a baloldalon látható ikonon a Gnome3 gyorsindító menüje, ahol a leggyakrabban használt programjaink indító ikonja foglalják el a helyüket. A gyors indító menü szerkeszthető, illetve a Gnome3 automatikusan feltölti számunkra.

IV.3.1.3 Gnome3 Ablakok menü

32. ábra: Ablakok Gnome3 menü

Az elindított *futó* alkalmazásainkat nem a "jól ismert *start menüből"* tehetjük ismét aktívvá, hanem **tevékenységek** és **ablakok** menüre kattintva láthatjuk, csoportosítva futó programjainkat. Amennyiben futó programokat másik asztalon indítottuk el, azokat jobb oldali sávban, az asztalokat egymás alatt tekinthetjük meg. Minden egyes asztalon akár több alkalmazást is elindíthatunk.

IV.4. Rendszer beállítások

A HUEDU OpenLAB Kliens-ben számos beállítással szabhatjuk testre a rendszerünket.

- Háttér: lecserélhetjük a meglévő openSUSE hátteret egy általunk jobban kedvelt másikra
- Kijelző beállítás: a monitor felbontását tudjuk átállítani
- Hálózati beállítások: Statikus vagy DHCP kiszolgálótól vett IP címet tudunk beállítani és konfigurálni
- Nyomtatók: amennyiben az iskolában (publikus) elérhető nyomtató áll rendelkezésre akkor közvetlenül rendelhetjük a kliens géphez a nyomtatót, vagy a huedu szerver segítségével kiosztott nyomtatót vehetjük fel az ikonra kattintva
- egér, billentyűzet és nyelv beállítása (a rendszer csak a magyar és angol nyelvet tartalmazza)
- számos egyéni beállítást tartalmaz még a rendszerbeállítások menü: dátum és idő, iskola tábla gép, hang(kártya) beállása, energia gazdálkodás
- Felhasználói fiókok: új helyi felhasználókat vehetünk fel. Amennyiben nem használja a huedu szerver közös címtárát (LDAP) abban az esetben hasznos lehet.
- YaST indításához root jogosultság szükséges. <u>A rendszerszintű adminisztrációs beállításokhoz.</u>

33. ábra: Rendszerbeállítások

IV.5. YaST

34. ábra: YaST

A szoftverek telepítését és a hardver eszközök konfigurálását a YaST nevű beállítómodul segítségével tudjuk megtenni. **Adminisztrátori,** azaz **root** jogosultság szükséges a YaST rendszer beállító futtatásához. A rendszerben számos módosítást végezhet el, mint pl.: LDAP-, új szoftver telepítése, (rendszer) proxy beállítások is.

IV.6. Thunderbird

Thunderbird **menüsor** megjelenítése. **Alapértelmezett** beállításként **rejtve** van a *menüsor*. A beállítást utólag bármikor módosíthatjuk, *megjeleníthetjük* vagy *elrejtve* hagyhatjuk.

35. ábra: Thunderbird első indítása (menü bár nélkül)

Első indítás alkalmával beállíthatjuk a Thunderbird fiókot. Beállítástól függően a megadott adatokkal fog kapcsolódni a HUEDU- szerver levelező szolgáltatásához. Tetszés szerint, külső szolgáltatás beállítása is lehet-séges.

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

36. ábra: Thunderbird (menü nélkül)

A Menüsor helye kijelölve látható a 36. ábrán.

Chunderbird • 🗬 tanulo-077246 Tevékenységek k 10.53 č - Mozilla Thunderbird 0 🗹 Levelező eszköztár 🖄 Letöltés 🗸 📝 Új üzenet 🛛 🗧 Csevec 🗆 Menüsor 🔍 Gyorsszűrő Címke 🗸 Keresés... <CIQ Ξ <u>T</u>estreszabás... Thungerong Postafiókok Új postafiók létrehozása 6 💼 Kész

HUEDU OpenLAB Kliens – Felhasználói Dokumentáció

37. ábra: Thunderbird menüsor aktiválása

Egér jobb gombjával kattintva a hiányzó menüsor helyére, a "Menüsor" kijelölve megjeleníthetjük azt.

• 🗬 tanulo-077246 Tevékenységek Thunderbird k 10.53 č - Mozilla Thunderbird <u>F</u>ájl Szerkesztés <u>N</u>ézet <u>U</u>grás <u>Ü</u>zenet <u>E</u>szközök qó Tartalom F1 Hibakeresési információ 🖄 Letöltés 👻 📝 Új üzenet 루 Csevegés 🔲 Címje eresés... <C1 🔍 Ξ Új<u>d</u>onságok <u>V</u>erzióinformáció Thunderbird Újraindítás letiltott kiegészítőkkel... A Thunderbird névjegye Postafiókok Új postafiók létrehozása 🖪 Kész

Kliens_telepites_felhasznaloiHUEDU OpenLAB Kliens - Felhasználói Dokumentáció

38. ábra: Thunderbird Menüsor

V. Fogalmak

V.1. Boot képernyő

Azt a kezdő képernyőt nevezzük boot (induló) képernyőnek, amikor még nem áll rendelkezésünkre az operációs rendszer és annak szolgáltatásai, csupán annak egy kezdeti indítási képernyője, ahol indítandó operációs rendszer(ek) közül választhatunk. Nyelv, videó mód, és egyéb paramétereket állíthatunk be az operációs rendszer számára.

V.2. Boot, bootolás

Bootolásnak nevezzük azt a *folyamatot*, amikor a munkaállomásunkon a Linux operációs rendszer **elindul**, **betöltődik**.

V.3. Live rendszer

Olyan operációs rendszer, ahol a rendszer nincsen még (vagy nem is lesz) telepítve. A rendszer elindulhat (bootolhat) CD, DVD és USB eszközökről is. Jellemzi, hogy a rendszerben munka közben *elmentett fájlok*, vagy beállítások **nem** kerülnek **elmentésre**, úgynevezett átmeneti *RAM*-ban tárolja, amit kikapcsolás esetén törlődnek. Viszont ha van belső lemez a számítógépben, az ott történt módosítások megmaradnak, mivel az írható/olvasható eszköz, ellentétben a bootolható *LIVE CD/DVD* és *USB* eszközzel ahonnan az LIVE operációs rendszer fut. <u>Megjegyzés</u>: Létezik, olyan live rendszer, ami megőrzi a beállításokat újraindítás és kikapcsoláskor is.

V.4. root (felhasználó, mint Adminisztrátor)

A Windows világból ismert Adminisztrátorral majdnem egyelő, de annyival többet jelent a Linuxban a root felhasználó birtokolja a rendszert (Ő nevében települ) és a szolgáltatások egy része is root felhasználó nevében fut.

Ábrajegyzék

1. ábra: HUEDU Linux kliens indítási (boot) képernyője	6
2. ábra: Asztal	7
3. ábra: Menü	8
4. ábra: Hálózati beállítások	9
5. ábra: IP cím beállítása	10
6. ábra: Proxy beállítása	10
7. ábra: Live telepítő ikon a bal oldali gyors indító menüből	11
8. ábra: root jelszó megadása (linux)	11
9. ábra: Az üzenet figyelmen kívül hagyható a Folytatás gombbal	11
10. ábra: Licenc megállapodás (további leírást talál a Telepítési leírás bekezdésben)	12
11. ábra: Telepítési beállítások	13
12. ábra: Particionálás	14
13. ábra: Boot képernyő	15
14. ábra: HUEDU Linux Telepítésének indítása	15
15. ábra: Telepítő betöltése	15
16. ábra: Licence megállapodás	16
17. ábra: Egyéni telepítési beállítások	17
18. ábra: Telepítés jóváhagyása és megkezdése	18
19. ábra: Telepítés I	
20. ábra: Telepítés II	
21. ábra: Telepítés befejezés, újraindítása	19
22. ábra: Első indítás (boot képernyő)	20
23. ábra: Automatikus beállítás	21
24. ábra: Bejelentkezés (felhasználók)	23
25. ábra: Felhasználói jelszó	23
26. ábra: Gnome3 asztal megjelenítés	24
27. ábra: Felhasználói beállítások	25
28. ábra: Grafikus megjelenítés beállításai	26
29. ábra: Dátum, idő, Naptár nézet	27
30. ábra: Hagyományos menü	28
31. ábra: Alkalmazások Gnome3 menü	29
32. ábra: Ablakok Gnome3 menü	30
33. ábra: Rendszerbeállítások	31
34. ábra: YaST	32
35. ábra: Thunderbird első indítása (menü bár nélkül)	33
36. ábra: Thunderbird (menü nélkül)	34
37. ábra: Thunderbird menüsor aktiválása	35
38. ábra: Thunderbird Menüsor	36

Táblázatjegyzék

táblázat: Hozzáférések	21